

En wat doen we met de ratio's ?

Stichting Woonconcept

- Alle bewoners trots op thuis
- 12.500 woningen
- Hoogeveen, Meppel, Steenwijkerland

portefeuilledoelstellingen

- omvang kernvoorraad
- betaalbaarheid (huurprijsklassen)
- wonen en zorg (supergeschikt)
- energieneutrale portefeuille

De start

2015-2016: investeringsruimte maken

2017: Ambitie duurzaamheid gaat over energie

- **Energielasten niet laten stijgen**
- **Comfort omhoog**
- **Bewonerswensen mee nemen**

Nieuwbouw en bestaande bouw: alles NOM

HV's blij, gemeenten blij, RvC blij

Tegenslag

2018

Capaciteit en kunde op orde brengen

Vorbereiding projecten nieuw en bestaand

Tegenslag:

- **Markt trekt aan:**
  - **Minder capaciteit**
  - **Kostprijs stijgt**
- **Risico's nieuwe aanpak bij opdrachtgever**

Het past niet

Q 3 2018

Projecten voldoen niet aan interne rendementseisen (IRR)

- Nieuwbouw zit er aardig dichtbij
- Bestaande bouw helemaal niet

Organisatie en RvC niet blij: wat nu?

De nieuwe bril

Q 4 2018

“de nieuwe Bril” : bijstellen investeringskader met ruimere criteria (IRR) om investeringen mogelijk te maken, waarbij de financiële continuïteit niet in gevaar komt.

IRR-eisen Nieuwbouw & renovatie zoals vastgelegd in de nieuwe bril

Nieuwe IRR-eisen Nieuwbouw vanaf 2018:

IRR > 2,1%	=	Investering akkoord
IRR < 2,1% en > 1%	=	Alternatieven uitwerken (geen NOM, aanpassing PvE)
IRR < 1%	=	Financiële no go, herontwikkeling of andere prioritering

Nieuwe IRR-eisen Renovaties:

IRR > 2,5%	=	Renovatie akkoord
IRR < 2,5% en > 2%	=	Alternatieven uitwerken (geen NOM)
IRR < 2%	=	Financiële no go

Het past niet!

Q 1 2019

Drie renovatie projecten worden voorbereid, voldoen niet

Nieuwbouw lukt wel

Blijven leren

RvC:

Vasthouden aan gemaakte afspraken: projecten gaan niet door

Of

Leergeld: je moet beginnen

Niets doen is geen optie

Leergeld pot: voor drie projecten: 4 miljoen

Ambities

- **aantallen en bedragen volgens begroting 2019-2023**
- **580 (190) (sloop) nieuwbouw**
- **750 (1250) NOM renovaties**

Het moet toch anders

- **NOM renovaties van 95.000 (75.000) naar 145.000 (125.000)**
- **LTV in 2021 al boven de corporatie norm**

alternatieven

- minder ingrijpend renoveren (lagere bedragen)
- minder renoveren (lagere aantallen en bedragen) en meer nadruk op betaalbaarheid
- minder renoveren; meer sloop/nieuwbouw

RvC: verschillende invalshoeken

- Ambities
- De organisatie
- Publiek belang
- Continuïteit corporatie
- Ratio's zijn bepalend
- Verwachtingen richting huurder en overheden

RvC: ruimte om te leren

- Aan de slag met verstand
- Hand aan de kraan
- Niet te ver vooruit kijken

Q3 2019

- **Nieuwbouw project gestart**
- **Leergeld renovatieprojecten in voorbereiding**
- **?**

